

Mondelinge taalvaardigheid

Een mondelinge boodschap verwerken

Het leerplan gaat uit van drie generieke doelen binnen het ontwikkelthema '[Mondelinge taalvaardigheid Nederlands](#)'. Het eerste doel heeft te maken met luistervaardigheid

- **TOmn1** Een mondelinge boodschap verwerken (focus op luisteren)

De leerinhouden onder het generieke doel **TOmn1** geven het verwerkingsniveau aan waarop de teksten minimaal verwerkt worden door de leerlingen. Ze beschrijven ook de teksttypes waarbinnen dat gebeurt.

- Informatie **herkennen en selecteren** (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)
- Informatie **ordenen, verbinden of samenvatten** (uit instructies, uiteenzettingen en verhalen uit verschillende media)
- Informatie **beoordelen** (uit oproepen, reclameboodschappen en verhalen uit verschillende media)

Het doel houdt de ontwikkelingsdoelen van de overheid voor kleuteronderwijs in zich.

NE OD 1.1	Nederlands	Luisteren	De kleuters kunnen een mondelinge boodschap, eventueel ondersteund door gebaar of mimiek met betrekking tot een concrete situatie begrijpen.
NE OD 1.2	Nederlands	Luisteren	De kleuters kunnen voor hen bestemde vragen in concrete situaties begrijpen.
NE OD 1.3	Nederlands	Luisteren	De kleuters kunnen een voor hen bestemde mondelinge boodschap, ondersteund door beeld en/of geluid, begrijpen.
NE OD 1.4	Nederlands	Luisteren	De kleuters kunnen door de kleuteronderwijzer gegeven opdrachten, met betrekking tot activiteiten in de klas of op school, begrijpen.
NE OD 1.5	Nederlands	Luisteren	De kleuters kunnen een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen.

In de toelichtingen bij die ontwikkelingsdoelen van de overheid lees je al enkele voorbeelden.

Ontwikkelingsdoelen

I Luisteren

[De kleuters kunnen]

- 1.1 een mondelinge boodschap, eventueel ondersteund door gebaar, mimiek met betrekking tot een concrete situatie begrijpen.
- 1.2 voor hen bestemde vragen in concrete situaties begrijpen.
- 1.3 een voor hen bestemde mondelinge boodschap, ondersteund door beeld en/of geluid, begrijpen.
- 1.4 door de kleuteronderwijzer gegeven opdrachten, met betrekking tot activiteiten in de klas of op school, begrijpen.
- 1.5 een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen.

Voorbeelden

.....
Begrijpen wat de kleuteronderwijzer of kleuters meedelen door woord en/of gebaar over een waarnemingsobject, een gebeuren, een spel.

.....
Vragen m.b.t. inhouden, bedoelingen, meningen: Wat heb je geschilderd? Wat ga je doen? Wat denk jij over Pim in het verhaal?

.....
Een verhaal met prenten, een uitzending voor kleuters op tv of video, een toneelstukje, een poppenspel.

.....
Afspraken m.b.t. mogelijke keuze-activiteiten, het opbergen van materialen, toepassen van technieken, gepast reageren op aanwijzingen/instructies.

.....
Een voorgelezen of verteld verhaal, een vertelde gebeurtenis, ...

In KOALA wordt dat vertaald in de volgende teksttypes en opdrachten. Wat betekenen ze?

ONDERDELEN VAN LUISTERVAARDIGHEID	VOORBEELD
--------------------------------------	-----------

instructies begrijpen

De juf zegt: 'Alle kaarsen moeten op de taart. Let wel op dat de kaarsen *niet te dicht bij elkaar staan*'

informatieve mededelingen begrijpen

De kinderen staan allebei op de trap. Het meisje staat lager dan de jongen.

vragen begrijpen

Judith houdt van boeken over de natuur. Ze luistert het liefst naar verhalen die over dieren gaan. Van welk verhaal zou Judith het meest houden?

verhalen begrijpen

Intro van het verhaal: De vier konijntjes spelen verstoppertje. Paultje is kampioen in verstoppertje spelen

Teksttype	Betekenis Van Dale	Leerplan TOmn1	Voorbeeld
Instructies	opdrachten, aanwijzingen: je kan er in principe vanuit gaan dat de leerling daarbij iets doet, uitvoert en dus actief handelt	<ul style="list-style-type: none"> • een- en tweeledige instructies met fysieke reactie • meervoudige instructies met talige of mentale reactie 	Loop naar de kast en pak de puzzel maar. (concrete, fysieke handeling) Zeg aan alle kinderen dat ze de kwasten moeten opruimen. (mentale of talige handeling)

Informatieve mededelingen	kennisgeving, bericht	<ul style="list-style-type: none"> • uitleg over concrete gebeurtenissen en over afspraken • uitleg over feiten en gebeurtenissen en over regels en afspraken • allerlei muzische en media-multimediale boodschappen binnen de leefwereld 	De puzzels liggen in de lade. (informatieve mededeling over concreet feit) Volgende week gaan we met z'n allen in de bus naar de dierentuin.
Vragen	verzoek om een inlichting, mening	<ul style="list-style-type: none"> • korte vragen over voorwerpen, handelingen, opdrachten en concrete situaties • gesloten en open vragen over voorkeuren en intenties, over ervaringen en belevingen, over gevoelens, over situaties, over handelingen en over voorwerpen 	Welk boekje kies jij, dit met de beer of dat over de speeltuin? (interesse) Ugur, waar ben je gisteren met mama naar toe geweest? (ervaringen) Karim, heb je pijn of ben je boos? (gevoelens) Achmed, waar is dat papiertje nu? (situatie, handeling, voorwerp)
Verhalen	vertelling	<p>Verwerken van informatie uit eenvoudige verhalen met (audio)visuele ondersteuning door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het hoofdpersonage en zijn handelingen te ontdekken • de hoofdgedachte te ontdekken <p>Verwerken van informatie uit eenvoudige verhalen met weinig (audio)visuele ondersteuning en uit verhalen met complexere verhaallijn(en) met veel visuele ondersteuning door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de bedoelingen en het plan van de personages te ontdekken • de verhaallijn(en) te ontdekken en reconstrueren <ul style="list-style-type: none"> • allerlei muzische en media-multimediale 	<p>-Wie is Roodkapje?</p> <p>-Waar woont grootmoeder?</p> <p>-Wat trekt de wolf aan voor hij in het bed van grootmoeder gaat liggen?</p> <p>-Wat zit er allemaal in haar mandje? Maak een lijstje.</p> <p>-Waarom zegt de wolf aan Roodkapje dat ze eerst nog bloempjes moet plukken?</p> <p>-Welke vragen stelt Roodkapje aan de wolf als ze hem in het bed van grootmoeder ziet liggen?</p> <p>-Ben jij bang voor de wolf?</p> <p>-Zou jij graag een mandje met lekkers naar grootmoeder brengen? Waarom wel/niet?</p> <p>-Denk jij dat wolven in het echt ook mensen opeten? Hoe weet je dat?</p>

		boodschappen binnen de leefwereld	
--	--	---	--

Het onderscheiden van deze teksttypes maakt niet dat de didactiek zich daarop moet afstemmen. In de uitgangspunten bij de ontwikkelingsdoelen lees je: 'Het zal u dan ook wel duidelijk zijn dat de ontwikkelingsdoelen voor spreken, luisteren, 'lezen', 'schrijven' en taalbeschouwing (nadenken over taal en taalgebruik) in voortdurende samenhang in al de klasactiviteiten voorkomen. De indeling in de vier vaardigheden en taalbeschouwing is dus niet bedoeld om er aparte onderdelen van te maken in de klas.' Dat komt overeen met de geïntegreerde aanpak die we voorstellen vanuit het leerplan.